

Η δύναμη του συναισθήματος

Η Αλεξία Παπαλαζάρου αφιέρωσε την παράσταση στη μητέρα της

Της Νόνας Μολέσκη

Αν είχα αυστηρούς όρους να παίξω το παιχνίδι των συνειρμών χαρακτηρίζοντας μια παράσταση με μια λέξη μόνο, χωρίς τη διευκρίνιση αν αυτός ο χαρακτηρισμός πρέπει να αφορά το θεατρικό είδος, τη φόρμα, την αισθητική, την κοσμοθεωρία των δημιουργών της, την πρόσληψη των μηνυμάτων της από το κοινό, για την παράσταση «Μακρόνησος» του Θεάτρου Αντίλογος θα διάλεγα τη λέξη «συναίσθημα». Επεκτείνοντας τον χαρακτηρισμό, θα χρησιμοποιούσα επίθετα «καθαρό», «δυνατό» και «μεταδοτικό».

Η παράσταση «Μακρόνησος» ανέβηκε από το Θέατρο Αντίλογος

«Καθαρό», επειδή μετά από μια ευρεία θεματολογική περιπλάνηση του συγγραφέα Μιχάλη Παπαδόπουλου, κατά την οποία οι ήρωές του και τα ιστορικά τους περιβάλλοντα ποίκιλλαν εντυπωσιακά, στο «Μακρόνησος» ο συγγραφέας βρίσκεται σε πολύ μικρότερη απόσταση από τις ηρωίδες του και το ιστορικό, ακόμα και το γεωγραφικό τους περιβάλλον, απόσταση γνωσεολογική και κυρίως συναισθηματική. Αυτή η εγγύτητα στο θέμα και στα πρόσωπα, καθώς και η επιλογή μιας ιστορικής, αλλά και τυπολογικά γενικευμένης στιγμής, όπου όλα τα δεδομένα (γυναίκες, εξορία, τοπικός εγκλεισμός, βασανιστές, βασανιστήρια, βια-

σμοί, εξαναγκασμός στην ιδεολογική αλλαγοπιστία, ποδοπάτηση μητρότητας) δίνουν στον συγγραφέα το αβαντάζ του καθαρού προσωπικού συναισθήματος, δίνουν τη δυνατότητα του άμεσου δεσίματος με το υλικό. Και το ίδιο το υλικό, η βιβλιογραφία των προσωπικών μαρτυριών και των ιστορικών μελετών, περιέχει τη συναισθηματική ισχύ, που στην ουσία χρειάζεται μόνο μια θεατρική μορφοποίηση για να απελευθερωθεί και να μεταδοθεί.

Ο μορφοποιητικός τρόπος που επιλέγει ο συγγραφέας, οι αναμνήσεις μιας από τις

εξόριστες γυναίκες της Μακρόνησου στις οποίες είναι πάντα παρούσες και άλλες συγκρατούμενές της, του εξασφαλίζουν τη δυνατότητα να συνδυάζει την ατομικότητα με τη χωρικότητα (παράγωγο του χορού). Αυτά τα στοιχεία αναδεικνύει και το σκηνικό της Μαρίζας Παρτζίλη, όπου ο απόλυτα λιτός προσωπικός χώρος της Βαλεντίνης, της «μιας από τις πολλές», αβίαστα μετατρέπεται, χωρίς να χάνεται, στην άγονη ερημιά του νησιού της εξορίας ή του κελιού της φυλακής (ουσιαστική η συμβολή των φωτισμών σε σχεδιασμό του Σταύρου Τάρταρη).

Η δύναμη του συναισθήματος κατακλύζει τη σκηνοθετίδα Αλεξία Παπαλαζάρου, που αφιερώνει την παράσταση στη μητέρα της και γενικεύει έτσι το θέμα του αβάσταχτου πόνου μιας μάνας που χάνει τα παιδιά της. Εδώ, στην εντελώς ακάλυπτη, ακομπλεξάριστη θα έλεγα μπροστά στις επικρατούσες θεατρικές συμβάσεις, συναισθηματικότητα εντοπίζω την ιδιαιτερότητα της δουλειάς της Παπαλαζάρου. Μαθημένη να εργάζεται σε μικρούς θεατρικούς χώρους, σε παραγωγές με πολύ περιορισμένο προϋπολογισμό, η Παπαλαζάρου επικεντρώνεται στην ακρίβεια και συνεπώς στην αποτελεσματικότητα της συναισθηματικής υποκριτικής συμπεριφοράς της ομάδας της.

Η Πάννα Λευκάτη, η Μαργαρίτα Ζαχαρίου, η Χριστίνα Χριστόφια, η Ηλιάνα Κάκκουρα έχουν κάνει τη φωνή τους, το τραγούδι τους, το σώμα τους, το βλέμμα τους όργανα μετάδοσης συναισθημάτων. Ως τέτοιο όργανο λειτουργεί και η μουσική του Γιώργου Κάρβελλου. Το μήνυμα φτάνει στο κοινό, ανεξάρτητα από την ιδεολογική θέση, στάση ή κατάσταση του καθενός. Ο συνδυασμός της ατομικότητας και της χωρικότητας, τον οποίο ήδη ανέφερα, είναι η σκηνοθετική και η υποκριτική φόρμουλα της παράστασης. Θα χρησιμοποιούσα τον κάπως οξύμωρο όρο «υποκριτική ειλικρίνεια», επειδή η εσωτερική συναισθηματική στάθμη της ομάδας είναι η βασική εγγύηση της αποτελεσματικότητας της παράστασης. Χωρίς αυτήν θα μπορούσε κανείς να μιλήσει για υποκριτική υπερβολή.